

JEAN-BAPTISTE
DEL AMO

Fiul omului

roman

Traducere din limba franceză de

Liviu Ornea

Conducătorul se oprește, ridică ochii spre cer și, preț de o clipă, cercul întunecat al pupilei sale se aliniază pe cercul alb al soarelui, steaua îi fulgeră retina și ființa târâtoare prin noroiul original își întoarce privirea și contemplă valea prin care înaintează însoțită de ai săi: o stepă bătută de vânturi, cu vegetație joasă, presărată cu arbuști în forme tânguioase; un pământ mohorât peste care plutește în negativ imaginea astrului zilei, lună neagră așezată pe orizont.

De zile-ntregi merg către vest, cu vântul toamnei sfi-chiuindu-le fețele. Bărbi încâlcite acoperă obrajii aspri ai bărbaților. Femei cu chipuri rubiconde își cară bebelușii înveliți în blănuri roase. Mulți vor muri pe drum, învinețiți de ger sau răpuși de dizenterie când vor bea apa clocită din bălțile unde s-au adăpat turmele de sălbăticiuni. Cu degetele goale ori cu ascuțișul lamelor, bărbații le vor săpa gropi triste în pământ.

Vor așeza acolo trupul înfășat care, în noaptea mormântului, va părea încă și mai neînsemnat; vor strecura alături lucrșoare inutile, blana în care era învelit copilul, o păpușă de cânepă, un șirag din oscioare care curând nu se vor mai deosebi de ale micuțului mort. O să-i arunce-n față pumni de pământ care-i vor pecetlui ochii și gura, apoi vor acoperi

mușuroiul cu bolovani ca să apere rămășițele de vulturii în căutarea tainului. Se vor pune în sfârșit din nou în mișcare și numai mama va mai arunca, poate, o ultimă privire peste umăr, către movilița scânteietoare, înghițită rapid de umbra vreunui dâmb.

Un bătrân își târăște trupul descărnat acoperit de o blană groasă, cu perii înfoiați de vijelie. Odinioară a condus și el grupul peste văi și platouri, de-a lungul cursurilor de apă cu maluri rășfrânte, înspre pământuri hrănitoare și ceruri mai îngăduitoare. Acum, abia se ține în urma celor mai tineri și mai îndrăzneți decât el, cei care deschid drumul, hotărâsc instalarea taberei la sfârșitul zilei și ridicarea ei în zori. Se-ntâmplă ca, la intrarea câte unei peșteri unde poposesc, să aprindă un foc care spintecă noaptea, luminând cu flăcările sale contururile unor desene rupestre pe care alții, înaintea lor, le-au trasat la lumina pâlpăindă a unei lămpi cu seu.

În bezna adâncă, se strâng unii într-alții, lipindu-și corpurile grosolane acoperite până peste gât cu piei mari. Răsuflarea lor scoate aburi și ei rămân încă multă vreme treji, cu ochii larg deschiși, în timp ce mamele încearcă să ostoiască plânsul sugărilor frecându-le buzele de sfârcurile sânilor. Unii bărbați vorbesc în șoaptă, ațâță jarul ale cărui văpăi roșcate se reflectă preț de-o clipă în irisul celor ce stau de veghe și apoi se-nalță rotindu-se, de parc-ar încerca să atingă imensitatea cerului, unde alte văpăi se mistuie înainte să dispară, înghițite de miezul lacom al nopții.

Promiscuitatea pieilor care-i acoperă le stârnește pofta de împerechere. Uneori, fără să-i pese de copilul pe care încă

Îl încălzește pe pântec, masculul apucă crupa femelei, puțin contează dacă i-a fost oferită ori refuzată, își vâără-n ea sexul pe care l-a umezit întâi cu o flegmă groasă și lovește de câteva ori până-și dă drumu-n ea. Până să i se scurgă pe coapse în timp ce ea adoarme, sămânța va fecunda poate femela care, peste trei anotimpuri, mușcând dintr-o bucată de lemn, va naște la umbra unui tufiș, la câțiva pași de locul unde grupul s-a oprit s-o aștepte.

Pe vine, ținută de mâini de alte femei care-i șterg pe rând fruntea, pulpele, sexul, va expulza rodul împreunării sale direct pe pământ sau în mâinile unei moașe. O lamă de silex va tăia cordonul ombilical. Lucrul scos la lumină și așezat pe burduful gol al pântecului mamei se va cățăra ca să bea din mamelă corasla, pornind astfel ciclul necesar supraviețuirii sale, neconținută înghițire și eliminare prin excreție a lumii.

Dacă pruncul supraviețuiește primelor veri și primelor ierni, dacă hoitul lui nu se alătură celor deja lăsate în urmă — dintr-unul, târât de un castor lângă un iaz, mai rămâne o vreme doar cutia toracică pe jumătate înfundată în mâl, iar de sub arcul coastelor, până să se facă și ele praf și pulbere, se ridică o tulpină de barba-ursului, albă ca un os —, va merge curând alături de ai lui, acceptat printre ei, va citi calea stelelor, va ciocni pietre una de alta ca să scoată din ele foc și să le ascută, va învăța secretul plantelor, va obloji răni și va pregăti trupurile morților pentru ultima călătorie.

Poate că moartea îl va păsui o vreme și va apuca și ora în care carnea sa, deja ostenită, îl va împinge să se reproducă. Atunci nu se va liniști până nu va reuși să găsească pe una

de-a lor cu care să se împerecheze, va îmbrățișa la întâmplare, pe bâjbâite o altă ființă mizerabilă ca și el, în frigul unei nopți incendiate, sub cerul pe care se rotește Calea Lactee. După ce pașii-i vor fi parcurs o bucată de pământ, după ce va fi cunoscut câteva dimineți albe și câteva amurguri, scânteierea de-o clipă a copilăriei și ineluctabila decrepitudine a trupului, va crăpa și el într-un fel sau altul, înainte să fi împlinit treizeci de ani.

Deocamdată însă, copilul aparține neantului; nu e decât o infimă, neglijabilă probabilitate în timp ce hoarda oamenilor înaintează prin vijelie cu capul plecat, turmă verticală, încăpățânată și zdrențăroasă. Poartă pe umeri sau trag pe sănii rudimentare piei argășite și oale de lut lucrate de mâinile lor, conținând rezervele de grăsime. Țin în ele și rădăcini, nuci și fructe de pădure culese pe drum, cu care se întremează sugându-le sucul amărui ori dulceag și mestecând pulpa uscată, ale cărei fibre devin comestibile când sunt umezite cu salivă.

După mai multe săptămâni de mers, ajung pe malul unui râu plin cu pește, cu albia sinuoasă, care traversează până hăt departe câmpia peste care se abat umbrele norilor gonind dinspre est către vest. Umbrele se grăbesc și-o iau înaintea norilor, întunecând hălci întregi din peisaj, adâncesc văgăunile, nivelează mlaștinile, îndesesc pădurile, în care maroniul verzui se transformă dintr-odată în negru tăciune, și preschimbă apa bălților în vaste oglinzi de sticlă străpunse în tot locul de trestii uscate care foșnesc în vânt ca niște aripi de insecte. Norii cu coame imaculate se-ndepărtează și ziua se-nstăpânește iar, pârjolind pământul. Din smârcuri se ridică

un stol de bătlani; săgeata gâtului lor străpunge văzduhul, iar aripile întinse scânteiază pe albastrul electric.

Oamenii se opresc și ridică tabăra. Unii dintre cei pricepuți la pescuit intră-n torentul care înspumează bolovanii sau trunchiurile de copaci aduse de curent. Pescarii înaintează de-a lungul malurilor, scrutează fundul apei. Suprafața le oglindește chipurile ca de maimuță și, dincolo de ele, cerul înnorat care plutește deasupra mozaicului de pietre rotunjite și netezite de râu. Vuietul torentului și efortul pe care-l fac pentru a sonda cu privirea reflexele apelor repezi nu întârzie să arunce pescarii într-un soi de transă. Aplecați, cu brațele atârând, cu spumă pe coapse sau pe șolduri, cu mâinile abia atingând suprafața apei cu vârfurile degetelor, înaintează ca pe niște picioroange maronii, fasonate de râu.

Unul dintre ei se apleacă mai în față și-și afundă brațele-n șuvoi. Zărise într-un ochi de apă mai calm, lângă un trunchi de copac pe jumătate sprijinit de mal, unduirea fantomatică a unui somon care urcă în susul râului, reflexele sale metalice topindu-se în vuietul mereu schimbător al valurilor. Se apropie de el cu extremă încetineală, având grijă ca nu cumva să i-o ia umbra înainte. Rămâne cu brațele nemișcate puțin sub suprafața apei — luciul ei le face să arate foarte distorsionat, astfel că membrele par acum despărțite de pescar, parte a realității cuprinse în râu — și privește țintă ochiul somonului, pupila smălțată cu aur, opalescența solzilor preorbitali.

Cu infinită precauție, pescarul își împreunează mâinile sub burta somonului și, pentru o clipă, pare că îl ține ca pe-o

ofrandă pe care-o dăruiește râului sau, cel puțin, că-i sprijină înotul static, prețios și delicat. Când palmele lui ating înotătoarele abdominale ale somonului, peștele tresare brusc, dar nu încearcă să fugă. Pescarul așteaptă răbdător, imobil, palmele sale nu mai rețin decât străfulgerări de lumină-n mișcare. Își mută iarăși mâinile dedesubtul somonului care, de data asta, se lasă mângâiat și chiar ridicat și abia când linia sa dorsală taie suprafața apei încearcă să scape printr-o răsucire formidabilă.

Dar mâinile pescarului s-au strâns; cu un gest ferm, scoate peștele din râu și-l azvârle înspre malul de pe care îl urmăresc câțiva copii cu nuiile de alun ascuțite la un capăt. Unul dintre ei, o fetiță chioară și cu părul încâlcit, se năpustește asupra somonului care se zbate pe pietre, se lasă pe vine și-l țintuiește la pământ cu o mână. Îi înfige vârful lăncii în orificiul branhial și i-l scoate prin gură. Maxilarul inferior se deschide și se închide zadarnic, iar fetița ridică deasupra capului peștele tras în țeapă, care sclipește în soare.

Ghemuite pe pietrele de la malul râului, două femei pre-gătesc somonii prinși de pescari. Pielea maronie a mâinilor le strălucește de solzi atunci când înfig în orificiul anal vârful silexului, taie pe lungime abdomenul, își strecoară în spărtură arătătorul și degetul mare ca să curețe cavitatea abdominală. Scot din ea o grămăjoară de măruntaie maronii și roșii, pe care-o aruncă pe jos cu o mișcare rapidă din încheietură. Fetița chioară stă lângă ele și le urmărește atent. Apucă vezica înotătoare dintre pietrele unde poposise, îi contemplă o clipă albeața irizată, apoi o face să pocnească-ntrre degete.

Femeile atârnă o piele de o alcătuire din crengi, o umplu cu apă și apoi scufundă-n ea pietre încălzite deja în jarul unui foc. Aruncă-n apă și midii din râu, adunate de copii, tuberculi și plante aromatice culese și uscate în vara dinainte, după care în sfârșit vine rândul peștilor, a căror carne nu întârzie să se desprindă în bucăți. Curând, fiertura înmiresmează țărnul albăstrui și liniștit.

Pe seară, mănâncă pe săturate, iar copiii, epuizați de drum și de joaca din apa repede a torentului, adorm în sunetele unei psalmodii intonate lângă foc de fostul conducător. E un cântec de dinaintea cântatului, de dinaintea chiar a vocii, o tânguire guturală, modulată, compusă din vibrațiuni și mlădieri disonante, din expirații profunde și grave, pentru care întregul corp al bătrânului devine cutie de rezonanță. Uneori pare că nici nu iese din bătrân, ci din afara lui, din tainele nopții adânci, din câmpia invizibilă, din albia neagră a râului și din inima pietrelor — secrete convocate în acest trup uscat și noduros ca o buturugă, pentru că nimic nu se clintește pe chipul acela năpădit de păr peste care trec doar volutele luminoase ale flăcărilor.

Buzele abia-i tremură pe sub barbă, ochii închiși privesc înăuntru său. Melopeea poartă cu ea un torent de imagini, de senzații a căror melancolie apăsătoare o simt cu toții în chiar carnea lor, despre rătăcirile lor pe pământ, lipsite de scop și sens, despre ciclul mereu reînnoit al anotimpurilor, despre morții care merg în continuare alături de ei și le revin în minte în puterea nopții, la trecerea vreunei umbre furișate ori la auzul urlatului unui lup. Iar când bătrânul tace, când

cântecul se stinge înlăuntrul lui, atunci ei își țin răsufierea; tocmai s-a spus ceva despre insignifianța și măreția lor.

În lumina unei dimineți palide, lumea se dezvăluie acoperită de o brumă scânteietoare. Răsufierea bărbaților se condensează în aerul înghețat în timp ce atâță focul. Au făcut găuri în pământ, au înfipt în ele pari între care-au întins piei, ridicând astfel câteva colibe sub care dorm încă, strânși unii într-alții, femeile și copiii, acoperiți cu alte piei.

Peste tabără trece un stol de stâncuțe, se așază mai încolo, pe ramurile unui copac — penajul lor de jais decupează scoarța acoperită de chiciură. Se uită la bărbații care-ar putea să le lase ceva de înghițit, iar bărbații se uită la stâncuțele care, uneori, le arată unde se găsește un stârv în jurul căruia se strâng și se ciondănesc păsările — oamenii li-l șterpelesc și-l aduc în tabără, îl mănâncă ei.

În curând vor rămâne fără provizii. Se hrănesc cu nuci, cu ghinde pe care le zdrobesc și le fierb de mai multe ori ca să scape de tanin, frământă din ele turte pe care le coc pe tăciuni. Scormonesc prin scorburile buștenilor după larve, dezgroapă rădăcini, smulg de pe copaci scoarță și mușchi comestibil.

În zori, zăresc un grup de cervide păscând liniștite la liziera pădurii. Își iau sulite cu lancea din lemn de pin tânăr curățat de scoarță, cu vârful dintr-o așchie de silex și-n capăt cu pene de șoim sau cucuvea. Pornesc în tăcere; o femeie și trei bărbați. Pe lângă ultimul, merge și un copil cu chipul emaciat, abia ajuns la pubertate. Are membrele subțiri, mișcările nesigure, tullele-i acoperă buza de sus și obrații. Se uită când la un vânător, când la altul cu ochi întunecați, năuci, înfipti în fundul orbitelor scobite sub amontele proeminente al frunții.

Își întoarce întruna capul către cel care încheie coloana — părintele lui — și-l urmează îndeaproape. Încearcă să copieze ceva din alura vânătorilor, din muțenia lor, pe care încearcă să le imite.

La început, par să se îndepărteze de căprioarele care continuă să pască indiferente — un cerb ale cărui coarne au căzut astă-toamnă își înalță capul ca să adulmece în jur, rămâne neclintit, fornăie, suflă de câteva ori, respirația sa albă se condensează deasupra capului de parcă și-ar fi expirat sufletul —, făcând un larg ocol înspre vest, peste mărăcinișul în care noaptea încă întârzie; siluetele lor abia se disting în lumina lunii în scădere, care păleşte deasupra lor în timp ce aurora, deodată purpurie și roz, începe să despartă cerul de pământ.

Când văd cerbul la pândă, vânătorii înlemnesc și-și reiau înaintarea imediat ce animalul se apleacă din nou. Se opresc în ierburile albe și adolescentul vede că tatăl lui scoate un săculeț din încâlceala de piei care-l acoperă. Îl ridică și, cu vârful degetelor, face să țâșnească dinăuntru un pumn de cenușă care zboară pieziș între corpurile lor atente, apropiate, semn că peste câmpie suflă un vânticel în direcția lor.

Tatăl încuviințează și vânătorii pornesc din nou. Ajunși la liziera pădurii, se afundă-n umbra tufișurilor chiar în clipa când marele incendiu se ridică din est și aruncă peste câmpie o lumină sălbatică.

Vânătorii înaintează, cu mare grijă pe unde calcă peste patul de frunze și rămuriș acoperit cu chiciură. Curând văd mai clar ceata compusă din cerb, din trei ciute și un ied născut

sigur astă-primăvară, pentru că blănița lui seamănă deja cu a adulților: un cenușiu închis, perlat cu rouă. Toți poartă la baza gâtului un șervet deschis la culoare care se vede când înalță capul; buza inferioară e albă sub nările negre, crupa e împodobită cu o oglindă albă.

Cu un gest repezit al mâinii, tatăl le ordonă celorlalți doi vânători să se desfășoare ca să încercuiască animalele, iar ei intră amândoi în desiş. Rămas singur lângă el, băiatul îi vede pe ceilalți dispărând, înghițiți rapid de trunchiurile cafenii, în noaptea pădurii. Bărbatul îi pune o mână pe umăr, semn să se lase-n jos, în spatele unui copac culcat la pământ. Stau amândoi acolo, ghemuiți, privind câmpia peste care acum plutesc fâșii de ceață, fumul care se ridică departe, din tabără, căprioarele luminate din spate de astrul în urcare, reduse la niște siluete compacte la mijloc, dar cu contururile șterse de strălucirea lui, care le face să pară astfel și mai zvelte, și mai fragile, gata să se evapore dintr-o clipă într-alta.

De-atâta stat la pândă în frig, îi dor oasele. Strâng în pumni cozile sulițelor. Fiul nu-și ia ochii de la fața tatălui. De departe se-aude un sunet asemănător strigătului ascuțit al unei păsări de pradă, iar tatăl își pregătește pe dată sulița — la fel face și băiatul. Își țin respirația până când câmpia e străbătută de un al doilea semnal. Văd căprioarele sărind, smulse de pe pășune, avântându-se toate deodată în direcția lor. Cei doi hăitași au tășnit din tufișuri și aleargă cât pot de repede în urma animalelor, ținându-se la distanță unul de celălalt.

Animalele conduse de cerb dau să fugă spre spațiul deschis al câmpiei, dar femeia le taie calea și le gonește. Cu mâna ridicată în dreptul pieptului, tatăl îi ordonă băiatului să nu

se miște. Băiatul vede căprioarele țâșnind înspre ei, într-o tăcere întreruptă numai de răsuflarea lor și de răpăitul surd al copitelor pe pământ, între două salturi majestuoase.

Tatăl își lasă-n jos mâna și amândoi se ridică dintr-o singură mișcare, sar în picioare din spatele bușteanului căzut. Văd cerbul dându-și scurt capul spre spate. Cu ochii măriți de spaimă, animalul își mută greutatea corpului pe stânga și cotește spre tufișuri.

Vânătorii aruncă toți deodată sulițele, care se înalță în dimineața palidă. Totul pare să se oprească-n loc: armele care-și urmează curba ascendentă deasupra câmpiei, căprioarele levitând deasupra smocurilor de iarbă, grumazul cerbului ajuns deja la umbra tufișurilor, unde frunzele moarte cad din coroanele copacilor, trupurile întunecate ale hăițașilor și, mai departe, un stol de păsări albe care-și iau zborul, alungate de goana animalelor.

Sulițele aruncate de tată și de femeie se înfiș cu atâta putere în urma animalelor, încât vibrează sonor pe toată lungimea lăncilor. Sulița celui de-al doilea hăițaș poposește-n iarbă lunecând cu șuier de năpârcă, în timp ce a adolescentului atinge fără zgomot umărul unei ciute.

Animalul e-mpins spre dreapta, se prăbușește pe picioarele din față în stratul de frunze uscate și de rămuriș poleit care trosnește sub greutatea lui. Reușește să se ridice cu o zvâcnire din tot corpul și, dintr-un salt, trece de liziera pădurii. Bărbații își recuperează armele și pornesc în urmărirea turmei, dar deja blana căprioarelor se confundă cu trunchiurile care se reproduc la infinit și doar oglinda crupelor le îngăduie oamenilor să observe mișcările spasmodice în timp ce ele se afundă din ce în ce mai adânc printre ferigile înalte, ruginii.

Vânătorii se desfășoară din nou, înaintează la distanță unii de alții, împiedicându-se mereu de vegetație și de smârcurile puturoase.

O lumină rece scaldă pădurea, strivește formele, culorile. Tatăl se apleacă și atinge ușor o buturugă sfărâmicioasă, iar când își ridică mâna, sângele de pe buricele degetelor are o întunecime stranie; abia după ce-și întinde brațul în ochiul de lumină dintre crengile goale ale unui fag urma se colorează într-un roșu strălucitor. Își șterge degetele de pieile care-i acoperă pieptul, cercetează atent solul și descoperă lângă o baltă câteva urme lăsate de ciuta rănită, semn că șchioapătă și nu se mai poate lăsa pe piciorul stâng din față.

Se aude la intervale regulate o ciocănitoare lovind într-un copac găunos. O creangă cade foșnind surd pe un pat de frunze. Mai încolo, ascuns de privirea tatălui, băiatul își ridică ochii spre vârfurile copacilor cu ramuri întunecate. Răsuflarea i se ridică și se risipește deasupra lui. Se uită la inextricabila dantelărie vegetală cu care trebuie să lupte ca să înainteze, la trunchiurile care strălucesc peste tot, la păienjenișul de rădăcini care se ivește de sub humus. Parfumul pădurii i se urcă la cap și-l amețește. Nu mai simte prezența celorlalți vânători. I se pare că pădurea l-a împins în adâncurile organice ale pământului accidentat și cleios în care-și orchestrează fermentările tainice. Se agață de scoarța muiată a copacilor, își scoate piciorul dintr-o băltoacă, din încolăcirea unei liane, se eliberează din marea putreziciune care hrănește pământul și care va face să răsară la primăvară, din matricea lui, o viață implacabilă. Înaintea lui, ziua surdă strălucește dincolo de copaci.

O ia înainte și ajunge într-un luminiș acoperit cu iarbă neagră. Căprioara e întinsă printre tufișurile cu flori mov. Cu capul întors, își linge umărul în care s-a înfipt sulița a cărei lance a căzut alături. Adolescentul se ascunde în spațele copacilor. Vede iedul tropăind la liziera pădurii într-un du-te-vino agitat. Căprioara se oprește, nu-și mai linge rana și se uită spre ied. Încearcă să se împingă-n picioarele din spate ca să se ridice, dar nu reușește să-și ridice decât crupa și cade greu la loc. Își întinde gâtul, pune capul pe pământ și nu și-l mai ridică nici atunci când tânărul vânător intră în luminiș. Iedul tresare scurt, dând să fugă, apoi se-afundă-n hățiș și rămâne nemișcat.

Adolescentul se duce la căprioară, se oprește lângă ea, umbra lui se întinde peste pieptul și peste coastele ei, care se ridică într-o răsufare rapidă. Inspiră mirosul gingaș al vânatului, pe acela, feruginos, al sângelui care-i smolește blana. Ghicește contractia febrilă a inimii sub arcuirea vizibilă a coastelor. Ochiul cu pupila ovală și cu irisul cafeniu reflectă o imagine distorsionată a lumii, silueta tânărului vânător, liniile convexe ale pinilor cu trunchiuri arămii, cerul boltit peste vârfurile lor. Din ochi se scurge un lichid translucid care năclăiește genele și adumbrește perii scurți de pe obraz. Din frunziș se aud pași. Tânărul vânător își întoarce capul și zărește silueta tatălui, care înaintează printre copaci.

Își îndreaptă din nou atenția spre iedul încă la pândă în penumbra tufișurilor, se apleacă, smulge o piatră pe jumătate îngropată-n pământ și-o azvârle cu toată puterea înspre animal. Proiectilul se lovește de trunchiul unui copac, iar iedul o ia din loc, se oprește să arunce o ultimă privire spre luminiș și spre căprioara culcată, face-un salt și dispare.

Tatăl intră în spațiul deschis al luminișului, se îndreaptă spre fiul lui cu pași grei, ținând strâns în pumn coada suliței. Ajuns lângă tânărul vânător, se uită în jos la ciută, își duce mâna căuș la gură și scoate-un sunet scurt și repetat, care se ridică-n aerul vibrant. Când se lasă pe vine lângă ea, căprioara suflă răgușit. Soarele se ivește de dincolo de copaci și-i învăluie de-acum pe toți trei — bărbat, copil, căprioară — într-o lumină caldă care scoate aburi din pielea lor umezită de rouă. Ceilalți doi vânători ies din pădure și vin către ei.

Tatăl își lasă arma pe iarbă, pune mâna stângă pe umărul căprioarei și, cu cealaltă, apucă sulița aruncată de tânărul vânător. Mâna sa alunecă de-a lungul cozii din lemn lustruit, căutând un loc mai sus de unde s-o apuce. Tendoanele de pe gât îi zvâcnesc brusc la gestul viguros cu care omul înfinge sulița în pieptul animalului. Lama de silex își croiește drum prin țesătura complexă de mușchi, nervi și vase de sânge, străpunge inima căprioarei, care tresare o singură dată sub mâna grea a vânătorului. Cu o mișcare în sens invers, bărbatul trage sulița. Lancea și vârful ies din carne, sângele stacojiu se scurge și picură pe pământ.

Tatăl își afundă degetele în rana deschisă, se ridică și trasează pe fruntea tânărului vânător o dungă roșie, verticală. Își așază apoi mâna pe fața lui, cu degetul mare mângâit pe umărul obrazului și cu extremitățile celorlalte degete sub ureche. Întârzie într-o mângâiere, iar senzația palmei sale aspre și reci stăruie pe pielea băiatului mult după ce tatăl și-a retras mâna. Se apropie și ceilalți doi vânători, cercetând vânatul și semnul care se întunecă deja pe fruntea fiului.

Tatăl apucă de jarete leșul, îl ridică și-l ia în cârcă. Gâtul animalului îi cade pe braț; în ochiul stins, acoperit ca de-o